

Stormakterna laddar upp

I **Arktis** pågår en militär uppladdning från stormakterna. Barentsområdet är en viktig del av den arktiska regionen. Kolahalvön ingår där. Här finns Rysslands port mot Atlanten, strategiskt viktigt. Murmansk har Nordeuropas största hamn. Ryssland har placerat en flagga på botten av Ishavet. Kanada ska bygga en stor militärbas riktat mot Arktis. Nato installerar en ny militärbas i norska Vardö nära den ryska gränsen.

Den arktiska ursprungsbefolkningen uppgår till omkring 2 miljoner, varav 60 000–100 000 är samer. Andra världskriget hade konsekvenser för samerna som är relativt okända. Under kalla kriget utnyttjades samerna som brickor i ett politiskt spel mellan Nato och Warszawapakten. För att skapa en kärnvapenfri zon i Arktis skulle en allians med folkrörelser kunna spela en stor roll.

Samerna har redan markrättsliga problem, oavsett vilken militärmakt som råder. USA, Kanada, Ryssland, Danmark och Norge vill förhandla om de delar av Arktis som inte är uppdelade. Det handlar om gas- och oljeresurser.

*Lars-Anders Baer: Vi har drabbats av militariseringen.
Foto: Henrik Persson.*

Lars Anders Baer:

Konkurrensen ökar om **Arktis**

Klimatförändringarna ökar jakten efter olja och gas. De militära intressena kommer också att öka i området.

Det konstaterade Lars-Anders Baer – mångårigt verksam i Sametinget och internationellt, och nu även ordförande i Luokta-Mavas sameby – på ABF-huset i Stockholm 13 november.

Vid sitt framträdande gav Lars-Anders Baer en bild av situationen i Arktis och Barentsområdet inklusive norra Sverige.

När det gällde militära övningar – som den US Air Force genomförde i somras i norra Sverige – påpekade Lars-Anders Baer att sådant här inte är nyheter för samerna:

– Vi har drabbats av konsekvenserna av militarisering och krig i mycket högre grad än svenskarna. Vi ser ju planen ovanför oss i luften i min sameby. Man saluför ett övningsområde. Vi har slutit avtal med svenska staten, inte med Nato, om detta. Vi har ingen kontroll över vilka som övar där.

– Regionen är en skärningspunkt mellan Ryssland och Nato. Vi samer tar upp dessa frågor. Problemet är att länderna inte tar upp dem. Läget är

väldigt prekärt. Situationen börjar återgå till den som rådde under kalla kriget. Och Sverige är nu en del av EU. Vi är nervösa. Här finns det olja och gas. Blir det en fight?

Via ursprungsfolkens Permanenta Forum i FN är Lars Anders Baer också verksam internationellt för ursprungsfolkens sak:

– Vi vill flytta fram våra positioner utan krig. I länder som Guatemala har både vänstern och högern använt oss. Och det fanns indianer på båda sidor.

På frågan om hälsoläget för samer och andra ursprungsfolk i det cirkumpolära området sa Lars Anders Baer:

– Strålningen från Tjernobyl-nedfallet får långsiktiga konsekvenser som är svåra att bedöma. Själv-mordstalet är högt. Generellt i Arktis är hälsoläget väldigt dåligt.

Samtidigt ger utvecklingen i Arktis möjligheter av olika slag:

– Möjligheterna till inflyttning kommer att öka, vilket ger fler jobb. Samtidigt blir det en press. Markrättsfrågorna är inte lösta rättsligt. Så det blir en kapplöpning med tiden.

Henrik Persson